

Шкурак Л.І.

студентка,

Науковий керівник: Бандровська О.Т.

доктор філологічних наук, професор,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОБРАЗНО-СТИЛЬОВІ ДОМІНАНТИ ФІЛОСОФСЬКОЇ І ЛЮБОВНОЇ ЛІРИКИ ДЖ. Г. БАЙРОНА

Чуттєвий, динамічний, бунтівний – такими епітетами описують дослідники великого англійського поета-романтика Джорджа Гордона Байрона. Його життя було сповнене любовних інтриг та екзотичних пригод, що пізніше знайшло свій відбиток на творчому методі поета. Розквіт творчості Дж. Байрона припав на першу третину ХІХ ст., коли в Англії та Європі посилювалися настрої розчарування після Французької революції та періоду наполеонівських війн. Тому в спадщині митця провідними темами є боротьба за свободу, кохання, природа як вияв вільного й стихійного буття, туга за нездійсненим ідеалом. Поетичні твори Лорда Байрона відзначаються виразною позицією ліричного героя, який не сприймає свого оточення й прагне полинути у світ природи, дитячих спогадів, мрії. У багатьох віршах Дж. Байрона простежується контраст між реальним та ідеальним простором.

Творчість великого англійського поета увійшла в історію як видатне художнє явище пов'язане з епохою романтизму. Саме з появою його творів у світову літературу того часу ввійшло поняття «байронічний герой», котрий став утіленням духу епохи, тих настроїв, якими жило суспільство на початку XIX ст. Дух бунтарства, розчарування в суспільстві, двоїстість, рефлексія – характерні риси байронічного героя [1, с. 241] В листі до Френсіза Годжсона, Байрон описував байронічного героя так – «лютий та відлюдкуватий, дикий, керований своїм Роком, ураган, який сходить на світ». Новаторський дух поезії Байрона, його революційний художній метод романтика нового типу було перехоплено й розвинено наступними поколіннями письменників різних національних літератур.

Любовна лірика Байрона збагатила англійську і світову літературу, додаючи в них незвичайну міць і силу, тісно переплетену з ніжністю і трепетом найбільшого Почуття – Любові. «Для того, щоб стати поетом потрібно бути або закоханим, або нещасним, я був обома!» – так описує сам Байрон передумови формування свого поетичного стилю. Рання інтимна лірика Байрона далека від відтворення емоцій у живому їх вигляді. Вона йде до них не прямо, через опис, через розповідь про них, тяжіє до абстрактності, забарвлюючи поетичні рядки у різні відтінки однієї емоції:

Though the night was made for loving,

And the day returns too soon,

Yet we'll go no more a roving

By the light of the moon.

Нехай закоханими променями

Місяць тягнеться до землі

Чи не бродити вже нам ночами

У сріблястій місячній імлі.

(«So we'll go no more a roving» («Чи не бродити нам ночами...»)) [1, с. 78]).

Велику роль поет відводить образу жінки, природі її почуттів. Чимало ліричних творів Байрона присвячені його коханим жінкам на різних етапах життя. Мері Дафф, Маргарита Маркер, Констанс Сміт (до якої автор звертається за псевдонімом Флоренс) – усім цим іменам завдячуємо ми, насолоджуючись поривами душі ліричного героя.

Любовна лірика Байрона заснована на приматі емоції, а не на приматі слів, які використовуються для її передачі. Поет переконаний, що слова

набирають чинності не самі по собі, по своїй словесній природі, а лише тоді, коли їх заповнюють сильні емоції, викликані з темних сфер підсвідомості до життя і світла. Любовна лірика Байрона робить особливий наголос на тому, що почуття, які переживає індивід (зокрема, мова йде про любов і супутні їй емоції) прирівнюються до вмісту самої особистості. Тобто, як стверджували романтики, *‘мої почуття – це і є я сам.’*

Лірика Байрона не вичерпується виливом емоцій. Її основне призначення – виховання почуттів, їх естетичної та етичної культури. У віршах «Розстання» та «Станси на індійську мелодію», мабуть, помітніше, ніж в інших, наскільки Байрон обережний у поводженні з ліричною темою. Почуття з найменшою домішкою чогось ворожого йому вже не є почуттям, воно відкидає будь-який торг, будь-яку угоду, нехай невинну і за обставинами неминучу:

Pale grew thy cheek and cold,

Colder thy kiss;

Truly that hour foretold

Sorrow to this.

Безслізна розлука,

Цілунки сумні

Сьогоднішню муку

Віщали мені.

(«When we two parted» («Розстання»), переклад Д. Паламарчука [5])

Гете зазначав, що *«Лорд Байрон великий лише тоді, коли він пише вірші; як тільки він починає розмірковувати, він стає дитиною»* [3, с. 2] Незважаючи на гостру критику з боку дослідників та колег, філософська лірика Лорда Байрона все ж стає віддзеркаленням способу мислення автора, відображає зміни в його індивідуальній свідомості протягом усього життя поета. Перші знайомства Байрона з філософськими дискусіями та його прагнення брати участь у них спонукали поета до творення власної скептичної філософії через його вірші. Якщо в інтимній ліриці поета палають пристрасті почуттів, то у філософських творах він висловлює свою скептичну позицію, ставить під сумнів усі переконання. Бернхард Джексон у своїй праці «Розвиток філософії знань Байрона: певність у непевності» зазначає, що «...коли він творив свою поезію з 1812 по 1824 рік, Байрон приходить до думки, що стабільного, об’єктивного знання чи істини не існує; він поступово приходить до висновку, що всі так звані знання є фактично штучно

виготовленими, суб'єктивними переконаннями» [4, с. 2]. Витоки літературних поглядів молодого поета слід шукати у естетиці Просвітництва. У ранній період творчості Байрон часто звертається до мистецтва античності, а згодом у поемі «Паломництво Чайльд Гарольда» розкриває героїку не лише давніх часів, а й сучасності. В останні роки життя поет надихається творчістю італійських поетів раннього і пізнього Відродження. Такі шукання призводять до розвитку найрізноманітніших тематичних та ідейних систем – від меланхолійних юнацьких мрій, рефлексій про дитинство до питань ролі поета у ворожому до нього світі.

Бунтарство репрезентується в усіх можливих формах – від наївного дитячого бунту та юнацького максималізму до мізантропії та громадянських форм опору системі. Невдоволення політикою та соціумом загалом призводить до дещо суперечливих результатів: він не прагне повалити встановлені конвенції та інституції, а скоріше схиляється до впровадження змін у вже існуючому порядку. Його герої – незалежні та горді – жадають втечі від суспільства через незмогу досягти ідеалу свободи, як от у «Паломництві Чайльд Гарольда» – поемі, насиченій біографічно точними фактами з життя автора.

Отже, творча ідентичність та особистість поета співіснують як одне ціле, внаслідок чого в інтимній поезії Байрона переважає суб'єктивне начало. Все філософське різноманіття творчості Байрона відбиває його прагнення до гармонійного і досконалого ідеалу мудреців минулого. Та реальність поета не могла стати основою для шукання схожого взірця ні в житті, ні в мистецтві. Звідси й виникає властива практично всім творам Лорда Байрона дисгармонія й суперечливість мотивів.

Список використаних джерел:

1. Джордж Гордон Байрон. Твори / Переклад з англійської Валерії Богуславської. Київ : Дух і Літера, 2004. 369 с.
2. Mosse G. L. The Image of Man: The Creation of Modern Masculinity. New York : Oxford. Oxford University Press, 1998. P. 241.
3. E. M. Butler, Byron and Goethe: Analysis of a Passion. London : Bowes and Bowes, 1956. P. 115.
4. Bernhard E. J. The Development of Byron's Philosophy of Knowledge: Certain in Uncertainty / Emily A. Jackson Bernhard. London, 2010. 228 p. (Pallgrave Macmillan).
5. Онлайн бібліотека. Байрон Гордон Джордж. Розстання. URL: <https://lib.com.ua/uk/book/rozstannia/>